

Ühtse üleriigilise omavalitsusliidu loomise perspektiiv

Margus Lepik, ELL juhatuse esimees

Tallinn 16. veebruar 2006

Praegune olukord

Eestis on praegu kaks üleriigilise liidu staatuses kohaliku omavalitsuse üksuste liitu:

* Eesti Linnade Liit (ELL) ja

* Eesti Maaomavalitsuste Liit (EMOL)

Liitude moodustamise ja tegevuse alused on sätestatud Kohaliku omavalitsuse üksuste liitude seadusega (*Vastu võetud 2002. aastal*).

ELL ja EMOL üldandmed

* Üleriigilise liidu võivad ühiselt asutada kohaliku omavalitsuse üksused, kelle elanike arv kokku moodustab rahvastikuregistri andmete alusel üle poole Eesti elanike arvust (ELL).

* Üleriigilise liidu võivad ühiselt asutada üle poole Eesti kohaliku omavalitsuse üksustest (EMOL).

Liikmete arv: ELL 46 liiget ja EMOL (170) liiget.

* ELL liikmete elanike arv kokku 950 tuhat.

* EMOL liikmete elanike arv kokku 400 tuhat.

* ELL on asutatud 19. septembril 1920.

* EMOL on asutatud 20. novembril 1921.

Üleriigilise liidu eesmärgid, ülesanded, tegevus

Eesti Linnade Liidul ja Eesti Maaomavalitsuste Liidul on ühesugused eesmärgid ja ülesanded:

* Üleriigilise liidu eesmärgiks on kohaliku omavalitsuse üksuste ühistegevuse kaudu kohaliku omavalitsuse üldisele arengule kaasaaitamine, oma liikmete esindamine ja nende ühiste huvide kaitsmine, samuti liikmete koostöö edendamine ja liikmetele seadusega ettenähtud ülesannete paremaks täitmiseks võimaluste loomine.

* Liit esindab liitu kuuluvaid kohaliku omavalitsuse üksusi kui tervikut suhetes riigiorganite, teiste isikute ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

(Väljavõte Kohaliku omavalitsuse üksuste liitude seadusest)

ELLi ja EMOLi ühistegevus ja ühised tööstruktuurid (1)

Omavalitsusliitude Koostöökogu

Omavalitsusliitude Koostöökogu ülesandeks on liitude ühiste seisukohtade kujundamine, omavalitsuste ühishuvide esindamine ja kaitsmine.

ELLil ja EMOLil on Koostöökogu raames 7 ühist töörühma.

Omavalitsusliitude Brüsseli esindus

Alates 2005. aasta septembrist tegutseb ELLi ja EMOLi poolt ühiselt asutatud omavalitsusliitude Brüsseli esindus.

Ühised delegatsioonid

**Euroopa Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Kongress
Euroopa Liidu Regioonide Komitee**

ELLi ja EMOLi ühistegevus ja ühised tööstruktuurid (2)

Igapäevane koostöö seadusloome valdkonnas.

**Ühekordsed ühised ettevõtmised,
näiteks Linnade ja Valdade Päevad**

Omavalitsusliitude Vanematekogu

Eesti Omavalitsusliitude Vanematekogu on seltsinguna asutatud kohaliku omavalitsuse üksuste liitude ja kogu kohaliku omavalitsuse arengu huvides, aitamaks kaasa Liitude ja kohaliku omavalitsuse traditsioonide ning järjepidevuse kujundamisele, samuti loomaks paremaid sidemeid erinevatel aegadel Liitudes ja kohalikus omavalitsuses osalenute vahel.

Varasem arutelu ühtse liidu küsimuses

Ühtse üleriigilise liidu teemal, mis koondaks kõiki Eesti linnu ja valdu, on diskuteeritud alates omavalitsussüsteemi taastamisest üheksakümnendate aastate algul.

Lähtudes kohalike omavalitsuste ees seisvatele probleemidele lahenduste leidmise ning omavalitsuste koostöö tugevdamise vajadusest, käsitleti ühtse üleriigilise omavalitsusliidu küsimust 1994. aasta 11. veebruaril toimunud omavalitsuste üleriigilisel nõupäeval.

Ühtse liidu idee ei leidnud tol korral omavalitsuste toetust.

Uuesti päevakorral

Linnade ja valdade ühtse üleriigilise liidu idee tõusetus uuesti ka aasta tagasi, 2005. aasta veebruaris toimunud Linnade ja Valdade Päevade raames.

Esmalt Vanematekogus otseselt ühtse liidu teemana ja EMOLi Maapäeval kahe praeguse üleriigilise liidu büroode ühendamise ettepanekuna.

Ühtse liidu küsimust on arutatud nii Linnade Liidus kui ka Maaomavalitsuste Liidus juhatuse ja volikogu tasandil.

Vastastikused konsultatsioonid

ELL ja EMOL juhtorganite ülesandel toimusid ühtse liidu teemal mitmed arutelud ja konsultatsioonid büroode tasandil:

Toodi välja

* ühtse liidu plussid ja miinused,

Võrreldi

* organisatsioonide ülesehitust,

* juhtorganite moodustamise aluseid,

* liikmemaksude süsteemi aluseid,

* eelarve kujunemise aluseid.

Ühtse liidu eelised (1):

- * Kohalike omavalitsuste ühiste huvide väljaselgitamiseks ja esindamiseks oleks ühtne organisatsioon.**
- * Omavalitsuste jaoks tervikuna oleks ühtse liidu tegevus selgem ja sihipärasem.**
- * Tugevneb omavalitsuste ühtne esindatus riigi ja teiste isikute ees - kohalike omavalitsuste ühishuvid suhetes partneritega oleks ühtse sõnumiga esitatud ja ühtselt esindatud.**
- * Esindatus erinevates rahvusvahelistes organisatsioonides ning rahvusvahelises suhtluses on selgem ja arusaadavam.**
- * Liikmes-omavalitsuste erinevad huvid ja vajadused oleks läbi arutatud, kooskõlastatud ja tasakaalustatud organisatsiooni siseselt.**

Ühtse liidu eelised (2):

- * Kaob vajadus kahe liidu vaheliste kooskõlastusprotseduuride järele (näiteks Omavalitsusliitude Koostöökogu ja erinevad projektid).**
- * Tekib võimalus paindlikumalt ja tõhusamalt reageerida kiiret otsustamist nõudvates olukordades, näiteks eelarve läbirääkimistel. (Kahe liidu juhtorganite sünkroonset tegevust on operatiivsust nõudvates olukordades keeruline korraldada.)**
- * Võimaldab adekvaatsema ja põhjalikuma informatsiooni jõudmist kõigi liikmes-omavalitsusteni.**
- * Võimaldab liidu tasandil otsustuste tegemise täielikuma ja täielikumalt analüüsitud informatsiooni põhjal.**
- * Ühtsed seisukohad kujundatakse organisatsiooni siseselt, ilma erimeelsuste kolmandate isikute ette viimiseta.**

Ühtse liidu eelised (3):

- * Kaob kahe liidu vastandamise võimalus ning vastandamisest tulenevad segadused või erimeelsused.**
- * Kolmandatel isikutel, sh riigil ei oleks kohalike omavalitsuste huve puudutavates küsimustes võimalik apelleerida aegajalt ette tulevatele erimeelsustele liitude vahel.**
- * Ühishuvide esindamise ja kaitsmisega kaasnevate tööjõu ja rahaliste ressursside kasutus muutub tõhusamaks. Kaob ära paralleelne töö ja kulu küsimustes, mida kahe iseseisva liidu olemasolu eeldab - nii juriidilise isiku toimimise tagamiseks kui ka seisukohtade kujundamiseks erinevates küsimustes milles sisulist seisukohtade erinevust ei ole.**

Ühtse liidu eelised (4):

- * Võimaldab büroo tegevuse tugevdamist kuna on võimalik töötajate oskusi ja teadmisi ratsionaalsemalt kasutada ning spetsialiseeruda nõ „oma valdkonnale”. Samas erinevate spetsialistide koondumine võimaldab probleeme igakülgsemalt läbi töötada.**
- * Ühtse liidu majanduslik potentsiaal oleks tugevam.**
- * Võimaldab senise erinevatele alustele tugineva liikmemaksude süsteemi asemel luua ühtse, selgema ja optimaalsema liikmemaksude süsteemi.**
- * Ühtse liidu esindusstruktuuride ja korraldava struktuuri vaimne potentsiaal ei oleks killustunud.**
- * Ka maakondlike omavalitsusliitude jaoks oleks ühtse liidu tegevus selgem ja sihipärasem. Võimaldab paremini maakondlikke omavalitsusliite integreerida üleriigilise liidu tegevusse.**

Ühtse liidu puudused (1):

- * Liidu liikmete vaheliste erinevuste spekter laieneb.**
- * Väga suure liikmete arvuga organisatsiooni sisemine töökorraldus on keerulisem.**
- * Liidu siseste kokkulepeteni jõudmine on keerulisem.**
- * Liikmete huvide spektri laienemisega suureneb liidu siseste vastuolude ja üksikküsimustesse takerdumise oht.**
- * Ühishuvide tasakaalupunkt nihkub väiksemate omavalitsuste suunas tulenevalt väiksemate omavalitsuste suuremast arvust.**

Ühtse liidu puudused (2):

- * Liidu esindus- ja juhtorganite (liidu üldkoosolek, volikogu, juhatus) moodustamise reeglites on suurte ja väikeste omavalitsuste vahel raske kokkuleppele jõuda.**
- * Liikmemaksu süsteemi alustes on raske kokkuleppele jõuda.**
- * Liikmete arvu suurenemisega võib kaasneda kontakti nõrgenemine liikmetega.**
- * Tekib muudatus esindatusega rahvusvahelistes liikmesorganisatsioonides.**
- * Tõenäoliselt kaoksid kasutuselt seniste liitude - Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit – ajaloolised nimed.**

**Ühtse üleriigilise kohaliku omavalitsuse üksuste liidu
perspektiivi alus:**

Kohalike omavalitsuste põhihuvid on ühesugused.

KOKKUVÕTE

Kõige keerulisemad küsimused.

Organisatsioon:

* Liikmete esindatuse korraldamine ühtse liidu esindus- ja juhtorganites (üldkoosolek, volikogu ja juhatus) liikmete suure arvu ja väga suure elanike arvu erinevusega liikmete korral.

* Liikmemaksude süsteem:

Liikmemaksude süsteemi ühtlustamine - ELLi ja EMOLi liikmemaksude süsteemi alused on erinevad.

VALIKUD: Organisatsiooni osas (1)

1. Liidu üldkoosolek:

* Igal liidu liikmel peab olema üldkoosolekule esindaja määramise õigus.

* Liikme esindajate minimaalne arv üldkoosolekul: kas 1 või 2 (esindajate koguarvuks üldkoosolekul kujuneb vastavalt rohkem kui 250 või rohkem kui 500.)

* Liikme esindajate maksimaalne arv üldkoosolekul:

Sõltub kokkuleppest kõige suurema elanike arvuga liikmetega.

VALIKUD: Organisatsiooni osas (2)

2. Liidu volikogu:

Variant:

Volikogu liikmed delegeeritakse liikmete poolt maakonniti (igast maakonnast näiteks 2). Suuremad linnad määravad oma esindajad eraldi vastavalt elanike arvule.

Variant:

Volikogu liikmete kandidaadid esitatakse valimistel osalenud poliitiliste jõudude poolt (erakonnad, valimisliidud) vastavalt valimistel kogutud häälte (variant: mandaatide) proportsioonidele omavalitsuste esindajate hulgast.

VALIKUD: Organisatsiooni osas (3)

3. Liidu juhatus

Variant:

Juhatus delegeeritakse maakonniti (igast maakonnast näiteks 1 esindaja). Suuremad linnad määravad oma esindajad täiendavalt vastavalt elanike arvule.

Variant:

Juhatus valitakse volikogu poolt volikogu liikmete hulgast.

Variant:

Juhatus liikmete kandidaadid esitatakse valimistel osalenud poliitiliste jõudude poolt (erakonnad, valimisliidud) vastavalt valimistel saavutatud häälte (variant: mandaatide) proportsioonidele omavalitsuste esindajate hulgast.

VALIKUD: Liikmemaksude süsteemi osas.

ELLi ja EMOLi liikmemaksude süsteemi alused on erinevad:

*ELLi liikmemaksude süsteem tugineb liikmete tulubaasi näitajatele.

* EMOLi liikmemaksude süsteem koosneb kõigile liikmetele võrdsest püsiosast ja liikme elanike arvust sõltuvast osast.

Variant: Liikmemaksu süsteemi eelnev ühtlustamine, kus püütakse ELLi ja EMOLi liikmemaksusüsteemide aluseid lähendada enne ühtse liidu moodustamist.

Variant: Viiakse liikmemaksu arvutamise alused ühtseks, ühtse liidu moodustamise käigus.

SUURED VALIKUD EDASISE PROTSESSI OSAS:

Kui kiiresti on võimalik ühtse liidu küsimuses edasi liikuda ?

Senisele informatsioonile tuginedes:

- * EMOL on nõus kiirema tempoga edasi liikuma.**
- * ELL on alalhoidlikum.**
- * Otsuseid saavad langetada liitude liikmed.**

Kuidas edasi ?

ELL üldkoosoleku (Linnade Päev) seisukoht 15.02.2006:

* Esitada ühtse üleriigilise kohaliku omavalitsuse üksuste liidu perspektiivi küsimus omavalitsustele arutamiseks ja arvamuste ning ettepanekute esitamiseks.

EMOL üldkoosoleku (Maapäev) seisukoht: 15.02.2006:

* Eesti Maaomavalitsuste Liit koostöös Eesti Linnade Liiduga võtab suunaks ühtse Üleriigilise omavalitsusüksuste liidu moodustamise ettevalmistamise.

Edasised arutelud - üldkoosolekute seisukohtade pinnalt.

Tänan!